

Glansbladet hæg (*Prunus serotina*)

Videnskabeligt navn: *Prunus serotina*

Kaldenavn: Glansbladet hæg

Synonymer: Sildig hæg¹

Status i Danmark: Invasiv

Omfattet af: Den nationale liste over invasive arter¹⁸

Beskrivelse

Glansbladet hæg er en mellemstor, løvfældende busk eller træ med en højde på 2-6 m¹. I det naturlige udbredelsesområde kan træet blive op til 30 m højt. Barken dufter aromatisk og på ældre buske/træer er den rødbrun. Arten har fået sit danske navn efter sine glinsende, læderagtige blade, der er omvendt ægformede og kan blive 5-12 cm lang¹. Glansbladet hæg blomstrer i maj med hvide blomster, der sidder i oprette, udstående klaser. De mørkerøde stenfrugter er 8-10 mm i diameter. Trods stenfrugtens bitre smag er den eftertragtet af pattedyr og fugle og er dyrespredt².

Glansbladet hæg, Foto: Naturstyrelsen

Forvekslingsmuligheder

Glansbladet hæg kan forveksles med almindelig hæg (*Prunus padus*), der er hjemmehørende i Danmark^{1,3}. De to arter forekommer i de samme habitater, men almindelig hæg findes primært på fugtig og muldrig bund i ellesump eller askeskov, mens glansbladet hæg er nøjsom, og trives på tør bund i skove, hvorfra den har spredt sig til lysåbne habitater som overdrev og heder². Almindelig hæg har ovale, rynkede og matte blade¹. Barken er mørk og lugter af bitre mandler. Almindelig hæg bliver 3-14 m høj¹.

Spredningsvej og nuværende udbredelse

Glansbladet hæg er hjemmehørende i det østlige og centrale Nordamerika³. Arten blev introduceret til Danmark i begyndelsen af 1800-tallet og er siden i stor stil plantet i skov og hegn på lette jorde³. Senere er den blevet benyttet i læhegn og vildtremiser². Det ældste forvildede fund er formodentlig fra Kgs. Lyngby i 1862³. Glansbladet hæg er i dag udbredt i det mest af Danmark, dog hyppigere i Jylland end resten af landet. Glansbladet hæg er registreret i 857 ud af 1300 Atlas Flora Danica ruder³. Arten er på den nationale liste og må ikke længere handles eller udsættes i naturen.

Datagrundlag for artens invasive status i Danmark

Vi benytter en skala fra 0-3 til at vurdere arterne i forhold til de seks parametre spredningspotentiale, levestedets bevarings- og naturværdi, påvirkningen på hjemmehørende arter, påvirkning på økosystemfunktioner, økonomiske effekter og helbredseffekter. 0 svarer til ingen, 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj påvirkning. Kvaliteten af data, der ligger til grund for vurderingen, angives på en firetrins skala: meget sikker (empiriske, kvantitative data for arten), sikker (overvejende kvalitative data for arten), middel (udelukkende kvalitative data), usikker (få eller ingen data).

	Sprednings- potentiale	Levestedets bevarings- og naturværdi	Påvirkning af hjemme- hørende arter	Påvirkning af økosystem- funktioner	Økonomiske effekter	Helbreds effekter
Score	3	3	3	2	2	0
Datakvalitet	Meget sikker	Meget sikker	Sikker	Sikker	Sikker	Sikker

Spredningspotentiale: 3 (høj). Spredningspotentialet for glansbladet hæg er vurderet til høj, da den både formerer sig ved frø og rodsrud². Arten producerer mange frugter (1500-6000 frugter per træ årligt) selv hvor træet gror skygget i underskov⁴. Hovedparten af frugterne falder inden for 5 m fra forældretræet⁵, men frugterne bliver også spist af fugle og dermed spredt over længere afstande⁶. Under favorable forhold producerer glansbladet hæg frugter allerede når træet er 4 år⁶. Frøene er spiringsdygtige i op til 3 år⁷. Glansbladet hæg har desuden effektiv vegetativ spredning via rodsrud⁸.

Levestedets bevarings- og naturværdi: 3 (høj). Levestedets bevarings- og naturværdi for glansbladet hæg er vurderet til høj. Arten forekommer hyppigst i skov, hvor den oprindeligt er plantet, men har spredt sig til de lysåbne naturområder, hvor den særligt udgør et problem på overdrev, heder, klitheder og i tørre hedemoser³. I naturtypen tør hede er glansbladet hæg blevet hyppigere i perioden 2004-2014⁹.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 3 (høj). Påvirkning af hjemmehørende arter er for glansbladet hæg vurderet til høj, idet arten, især hvor den invaderer overdrev og heder, har en negativ påvirkning på hjemmehørende og karakteristiske arter som fx hedelyng og samtidig fremmer blåtop (*Molinia arundinacea*), der også er kendt for at være en trussel mod hedevegetationen, især på tør hede¹⁰. Påvirkningen på skovbundsfloraen er mindre end i de lysåbne habitater, således ligner skovbundsfloraen, hvor der forekommer glansbladet hæg, mere floraen i ikke-invaderede skovområder, men antallet af arter i skovbunden reduceres dog¹¹⁻¹⁴. Indenfor artens naturlige udbredelsesområde er artens hyppighed og vækst negativt påvirket af det jordbårne patogen *Pythium* spp. Dette forekommer imidlertid ikke i nordvest Europa og virker dermed ikke som en regulerende faktor her¹³.

Påvirkning af økosystemfunktioner: 2 (middel). Påvirkning fra glansbladet hæg på økosystemfunktioner er vurderet til middel, idet arten øger tilgængeligheden af en række næringsstoffer i overfladejorden¹⁴ og dermed bidrager til ændrede vækstbetingelser især i de næringsfattige hede-økosystemer.

Økonomiske effekter: 2 (middel). De økonomiske effekter for glansbladet hæg er vurderet til middel baseret på skønnede årlige omkostninger på 2 mio. kr. til indsatsen med at fjerne arten¹⁵.

Helbredseffekter: 0 (ingen). Der er ikke skønnet at være helbredseffekter for glansbladet hæg. Glansbladet hæg indeholder ligesom alle andre arter i stenfrugtfamilien stoffet amygdalin i frøene inde i stenfrugten. Amygdalin kan efter indtagelse afgive cyanbrinte, der er giftigt. Men da amygdalin ikke findes i frugtkødet, og dette er bittert, er det usandsynligt at selv børn vil indtage tilstrækkelige kerner til en egentlig forgiftning¹⁶.

Kilder

- ¹ Mossberg, B., Stenberg, L. 2007. Den Nye Nordiske Flora. Gyldendal.
- ² Kollmann, J., Roelsgaard, J.S., Fischer, M. and Nielsen, C.D. 2010. Invasive plantearter i Danmark, 1. udgave Frederiksberg, Biofolia
- ³ Hartvig, P. 2015. Atlas Flora Danica. Gyldendal, København.
- ⁴ Pairon, M., Chabrierie, O., Mainer Casado, C., Jaquemart, A.-L. 2006. Sexual regeneration traits linked to black cherry (*Prunus serotina* Ehrh.) invasiveness. *Acta Oecol* 30, 238-247.
- ⁵ Pairon M. 2007. Ecology and population genetics of an invasive forest tree species: *Prunus serotina* Ehrh. Ph.D. Dissertation, Université Catholique de Louvain.
- ⁶ Deckers B, Verheyen K, Hermy M, Muys B (2005) Effects of landscape structure on the invasive spread of black cherry *Prunus serotina* in an agricultural landscape in Flanders, Belgium. *Ecography* 28:99-109.
- ⁷ Wendel, G.W. 1972. Longevity of black cherry seed in the forest floor. USDA Forest Service, Research Note NE- 149. Northeastern Forest Experiment Station, Upper Darby, PA
- ⁸ Closset-Kopp D, Chabrierie, O., Valentin, B., Delachapelle, H., Decocq, G. 2007. When Oskar meets Alice: Does a lack of trade-off in r/K-strategies make *Prunus serotina* a successful invader of European forests? *Forest Ecology and Management* 247, 120-130.
- ⁹ Damgaard, C., Nygaard, B., Ejrnæs, R., Bruus, M., Strandberg, B., Strandberg, M., Timmermann, A. og Ehlers B. K. 2019. Has the frequency of higher plants stabilized? Results from a long-term monitoring program of Danish habitats. *Applied Vegetation Science* 22, 292-299.
- ¹⁰ Vegini, E., Lastrucci, L., Lazzaro, L., Cardarelli, E. Martignoni, M. 2020. Impact of *Prunus serotina* Ehrh. Invasion on heathland vegetation: a case study in North-Western Italy. *Biologia* 75, 327-336.
- ¹¹ Halarewicz, A., Zolniercz, L. 2014. Changes in the understorey of mixed coniferous forest plant communities dominated by American black cherry (*Prunus serotina* Ehrh.). *Forest Ecology and Management* 313(1), 91-97.
- ¹² Gentili, R., Ferrè, C., Cardarelli, E., Montagnani, C., Bogliani, G., Citterio, S., Comoli, R. 2019. Comparing Negative Impacts of *Prunus serotina*, *Quercus rubra* and *Robinia pseudoacacia* on Native Forest Ecosystems. *Forests* 10, 842; doi:10.3390/f10100842
- ¹³ Reinhart, K.O., Packer, A., Van der Putten, W., Clay, K. 2003. Plant-soil biota interactions and spatial distribution of black cherry in its native and invasive ranges. *Ecology letters* 6, 1046-1050.
- ¹⁴ Vanderhoeven, S., Dassonville, N., Meerts, P. 2005. Increased topsoil mineral nutrient concentrations under exotic invasive plants in Belgium. *Plant and Soil* 275, 169-179.
- ¹⁵ Det Økonomiske Råd. 2014. Økonomi og miljø. Kap. III. http://www.dors.dk/files/media/rapporter/2014/m14/m14_kapitel_3.pdf (besøgt 9. juni 2022).
- ¹⁶ Almindelig hæg. Bispebjerg Hospital. Giftlinjen. <https://www.bispebjerghospital.dk/giftlinjen/alt-om-gift/planter-og-svampe/plantelisten/Sider/almindelig-haeg.aspx> (besøgt 8. juli 2022).
- ¹⁷ Miljøstyrelsen 2017. Handlingsplan mod invasive arter. Miljø- og Fødevareministeriet, Miljøstyrelsen.
- ¹⁸ Bekendtgørelse om forebyggelse og håndtering af introduktion og spredning af invasive ikkehjemmehørende arter på EU-listen og om en national liste med handelsforbud m.v. over for invasive arter (BEK nr. 1285 af 12/11/2018) <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2018/1285>.